

Самур

№ 7 (149) 2003-йисан 29-август

1992-йисан январдилай акъатзава

Мас 1000 манат

РЕДАКТОРДИН ГАФ

ДИДЕ

Са дагъдин хуьруьз фенвай зун. Патан члалари басрух ганвачир, вичин верцивални дад хвенвай дидед члалахъ яб акалун тир зи мурад. Бадейрин, къуьзуь ксарин ихтилатрихъ цигел тир зун. Чи риклелай алатнавай халисан лезги гафарин суракъда авай зун. Ина хупл серес, михъи лезги гафар галукъзавай зи япарихъ. Анжах са карди зи къарай атлана.

Хуьруьн пелелай 40-45 йиса авай са дишегълиди вичин хайидаз эверзавай:

- Мама! Я мама!

- Гъай! - лагъана зи къвалав гвай, чина шуьткъверар авай къари квачел къарагъайла, зун къах хъана. Вилерин кланикай 80 йиса авай къаридиз "диде" ваъ, "мама" лугъуз эверзавай хуьруьнви дишегълидиз килигна за. Шегъердай гзаф яргъал, дагъларин ценце экля хъанвай и гъвечи хуьр гъинай, хайидаз "мама" лугъун гъинай?

Гъа юкъуз 60-80 яшда авай гзаф "мама"яр акуна заз. Абурун веледриз "диде" гафунин иервал, ял, дад гъикл чир хуьрай? Аял дуньядиз гъайи йикъалай адан бейнида жуван гафар аваз маса члаларай атай гафар твазвай чи хайибурун, чи дидейрин и карди гъекъ акъудна заз. Къвердавай чяхъ пис къилихар, кагъалвилер генани гзаф акатунин себеб дуньядин виридалайни багъа, виридалайни члехи твар - ДИДЕ чна риклелай ракъурун ятла?..

УСПАГЪИ!

- Пиралрин хуьре "Супад булах" твар ганвай са чка ава. Гъейран жеди вун анаг акуртла, - лагъана заз са таниш дишегълиди.

"Булах гъинай, "супа" гъинай? Къадай гафарни туш эхир", - лугъуз веревирдерна за. - "Булахдин иервал ламран баладихъ галаз гекъигиз жеч гъа!"

- Чи хуьре ихътин тварар алай са шумуд булаха ва.

А дишегълиди и гафар лагъайла, Пиралрин хуьруьз рекъе гъатна зун. Тамун юкъва, лугъуз тежедай хътин са иер чкадал чиликай хкатнавай, лап-лацу, цлалцлам къванер чухъуз-чухъуз, векъерин юкъвай секиндиз авахъна физвай булах акурла зи пагъ атлана. Тебиатдин и иервили "успагъи" гаф риклел хкана зи. "Иер", "гзаф иер", "лугъуз тежедай къван иер" хътин манаяр гузвай и гафунин вичин иервилини ялна зун. Са береда лезги хуьрера "Успагъи" твар алай дишегълийрални дуншуьш жедай чун.

Булахдал чин-гъил чухъвена, адан мурк хътин къайи цикай тухдалди хъвана, "ахвайш" лагъана за. Ахпа "ажеб успагъи булах я" гафар мецел атана зи. Эхъ, эхъ, "супа", "ламра бала" ваъ, "успагъи".

Ништа, са мус ятлани, сифте яз и булахдал дуншуьш хъайи лезгидини адаз "Успагъи булах" лагъанай жеди. Иервили иер гафар риклел хкида эхир.

Гъа икл, Кцлара шумудни са "Успагъи булах" хъанвайди я. Анжах йисар алатунивай маса тварар хъиз и тварарни дегишарна "успагъи"дикай "супа" авуна садбуру. "Успагъи"динни "супа"дин тафаватлувал къатлуз тежер ксари чи гзаф булахрикайни "супад булахар" авуна. Ихътин кутугай твар алудна, вичел вижесуз твар илитнавай булахдин гъал гъикл хуьрай? Икъван иер булахарал бегъем тварар эцигиз тежезвай чаз вуч лугъурай?

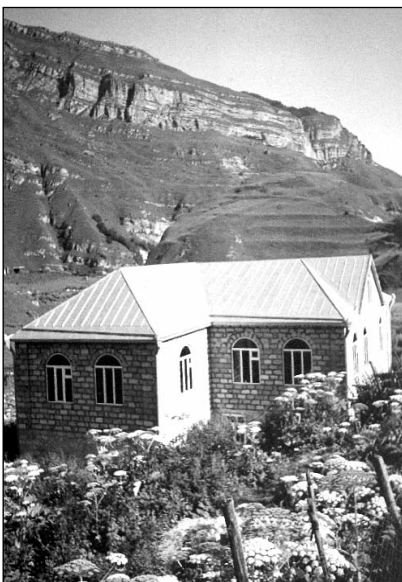
И ЧИЛХАЙИ ДИШЕ Я

Чихуьрерчичилиндамахя. Сад-садалай иер, берекатлухуьрер. Дагълари, тамари, багълари элкъуьрна юкъватунвай, вацлункъе-рехдадере-дибадин рангаралди цийи свасхъиздигидай, къакъан тепейрал, дагъларин синерал капалалай хъизаквадай, инсандин риклешадвилини, гъейранвилингъиссеривацлурдай лезгихуьрер!

Гатфариняцла-яцлавайла, гатун бамишдай чимивалалукъвайла, чи дагълариз саламце. Цуькверинни векъерин юзунквай михъи гъавади бейгушардавун. Гафаралдилугъуз тежедай хътин рангари вилерчпихъялда, дагъларай гелягъай шагъварди иридчангъидавал. Цавазваркваз элкъевезвай лекъеривиклегъвални къегъалвал бахшдаваз. Вишадвилихъ сергъятамукъдач. Генгъялахри, къайи булахри лезгичилин гумрагъвиликай хабаргайила, ашкъилувагъавалужедавун. Чияйлахарни чуьллеркъваниерчкаяр дуньядамад санани авач. Чихуьрерни гъарадсаклаиеря...

АВАДАН Я ЛАЦАРИН ХУЬР

сагъламвални такабурвал бахшзава инсанриз. Вун аваз хуьй Шагъ дагъ хътин арха авай лезги хуьр!

Вичикай лезги мифологияда ва фольклорда шумудни са риваят авай, такабурлу Шагъ дагъдин ценце экля хъанвай Лацарин хуьре са береда абад квалер пайда жедайдан вуж члалахъ тир? Живерин маргъалризни чилер зурзуниз таб гудай асклан квалер эцигдай дагъвийри. Гила хуьруьн акунар югъийкъандивай дегиш жезва.

Хуьруьнвийри чпин дуланажагъ мадни хъсанарун патал вири алахъунар ийизва, хуьруьн майишат квачел ахкъалдарзава, цийи квалер эцигзава, Лацар аваданламишзава. Мугъманар гъейран жезва и дагъдин хуьрел. Адан генгъялахри, Лацар бубадин гур-гурди

УЬНУЬГЪИЗ ФИЗВАЙ РЕКЪЕ

Ирид арха акунвай Уьнуьгърин кле! Къакъан дагъларини къацу тамари элкъуьрна юкъва тунвай, Кцлар вацлун эрчи пата, адак какахъзавай Руьк вацлу ва Гъвечи вацлу къужахда къунвай къакъан тепедал экля хъанвай Уьнуьгърин хуьр! Рикл ахъа, къегъал ксарин макан!

Вичин твар сифте яз X асирдиз талукъ "Абумуслиман тарих" ктабда гъатнавай и хуьруьн кле чи бубайри IX асирдиз эцигнай. Им лезги чилер чапхунчийрикай хуьн паталди эцигнавай а девирдин виридалайни мягъкем клелейрикай сад тир. И кле-ледин цларин амукайри къедалди чи къадим тарихар хуьзва.

Уьнуьгъ клеledi шумудни са не-

силар рекъе тунва. Вири несилри къегъалвилелди яшатмишна Уьнуьгърин терих, гилани гъа икл яшатмишзава. Къацу тамарин, йигин вацларинни къайи булахрин макан тир Уьнуьгъ дередай тлуз физвай рекъин къерехда хуьруьн беледи ди уьнуьгъви скульпторди арадал гъанвай сувун цегърен гуьмбет эцигнава. Виликан виш йисара къакъан клеледин цлал хъаж хъана хайи чил вилив хуьзвай аскердиз ухар я и гуьмбет. Амма женгинин ваъ, ислягъвилинни булвилин лишан я чи теонимияда цегъ...

АВАЗ ХЪУРАЙ ЗИНДАНМУРУГЪ

Мадни са къадим лезги хуьр. XIX асирди урус пачагъдин къушунрин аксина къегъалвилелди женг члугур Зинданмуругъ. Адан

инсанар зегъметдал гзаф рикл алайбур я. Гъавилай "фу авай хуьр"ни лугъуда Зинданмуругъдиз.

Зегъметдал хъиз мугъманрални рикл ала зинданмуругъвийрин. Дуствал вине къада хуьруьнбуру. Дуствилел клеви инсанар хъиз сейли я вирилиз зинданмуругъвийар. Садра и хуьруьз илифай кас чи вири хъсан адетрин шагъид жеда. Вилералди аквада ваз лезгийрин ацукъун-къарагъун, къегъалвилерни мердвилер. Макъамрални баядрал рикл алай инсанрин ихтилатри, къени къилихри эсерда адан риклиз. Гъавилай "аваз хуьрай Зинданмуругъ" лугъуда хуьруьз илифай гъар са касди.

ЧАКАЙ КХЪЕНАЙ...

ЛЕЗГИЯР ИГИТ ХАЛКЪ Я

Къунигит халкъя, лезгийар! Гъикъван члавякуьне урус чапхунчийрин иви яравадариз, хайиватан паталди абурун аксина женг члугъваз. Икъван гагъди ихътин члехи дъевекуьне сапатахъайни куьмек авачиз, текдакз куьле тухвана. Гила, чирхъухъ, зунва вири Дагъустан куькуь-мекчияря. Игъуьлягъ (урусар) куьриклъяй акъудна кланзава, чи душман чилерай чукурна кланзава.

Шейх Шамил.
1848-йисан 13-сентябрь.

Къегъал женгина, дуст клева гъатайла чир жеда.
Лезги халкъдин мисал.

NƏSRİMİZİN FƏXRİ

"Mən nə xoşbəxt, nə də bədbəxtəm, taleyin mənə ayırdığı vaxt müddətində bu dünyanın adı qonağıyam."

Bu sözlərin müəllifi Elçin ədəbi fəaliyyətə 1959-cu ildə "Azərbaycan gəncləri" qəzetində çap olunan "O inanırdı" hekayəsi ilə başlamışdır. Bundan sonra, müntəzəm olaraq dövrü mətbuatda hekayə, povest, roman və ədəbi tənqidi məqalələrlə çıxış etmişdir.

1960-cı ildə orta məktəbi bitirib Azərbaycan Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsinə daxil olmuş, 1965-ci ildə ali təhsilini başa vurmuşdur. 1965-69-cu illərdə Azərbaycan EA Nizami adına Dil və Ədəbiyyat İnstitutunun aspiranturasında oxumuşdur.

Əsasən müasir mövzulara müraciət edən Elçin yaradıcılığı realist səpkili lirik-psixoloji üslubda formalaşmışdır. Elçinin nəsrinə ən kədrli anlarda belə, niqbindir. Bu nəsr adı insanların, bizim müasirlərimizin mənəvi zənginliklərini axtarıb üzə çıxarmaq istiqamətində daim axtarırdı. Elçində həyatı, hadisələri, insanları realist, doğrucul boyalarla təsvir etmək bacarığı var, bu, lirik duyğularla həyat və insanlar barədə düşünmək və mühakimələrlə, predmetin dərinliklərinə enmək, onu mənalandırmaq, cazibələrlə dolu canlı aləmin sirlərini dərk etmək meyli ilə bağlı olduğundan oxucunu cəzb edir, təsir altına alır. Bu baxımdan povestləri maraqlıdır.

Hər bir ədəbi əsərin fikir aydınlığını, axıcılığını, bədii təsir gücünü müəyyən edən cəhətlərdən biri və vacibi bədii dildir. Elçinin əsərləri danışmaq dilinə çox yaxındır.

Elçinin seçilmiş əsərləri iki cilddə nəşr olunmuşdur. Onun "Ölüm hökmü" romanı təxminən 60 illik bir dövrün salnaməsidir. Yazıcı həmin ziddiyyətli dövrlərlə bağlı həqiqəti deməkdən çəkinməmiş, şəxsiyyətə pərəstişin cəmiyyətimizə vurduğu mənəvi və maddi zərblərin insan talelərindəki əksini yüksək bədii boyalarla ifadə etmişdir. Romanda həm 20-30-cu illərlə, həm də müasir dövrümüzə bağlı faktoloji sənədlilik, dəqiqlik, bədii təxəyyül əksini tapmışdır.

Atası İlyas Əfəndiyevə ithaf etdiyi "Dəlixanadan dəli qaçıb" kitabı xüsusilə maraqlıdır.

Elçinin böyük şəxsiyyətlərin həyatına həsr edilmiş kitabları da diqqəti cəlb edir. Ölməz sənətkarlardan Bülbülə, Üzeyir həcibəyova, Azərbaycan Demokratik Cümhuriyyətinin banisi Məmməd Əmin Rəsulzadəyə həsr olunmuş məcmuələr buna misaldır.

Elçin respublikamızda xarici dillərə ən çox tərcümə olunmuş yazıçılardan biridir. Tərcümə onun ədəbi fəaliyyətində mühüm yerlərdən birini tutur. Onun klassik yapon poeziyasından, qərb yazıçılarının tərcümə etdiyi hekayə və povestlər uğurlu nəşrlərdir.

Yazıcı Elçin, həmçinin, istedadlı tənqidçi və ədəbiyyatşünas alim kimi də məşhurdur. O, xalq yazıçısı, əməkdar incəsənət xadimi, filologiya elmləri doktoru və professorudur. Elçin müxtəlif dillərdə 91 kitabın və 2000-ə yaxın məqalənin müəllifidir.

Azərbaycan və keçmiş sovet ədəbiyyatının aktual problemlərinə həsr olunmuş bir çox elmi-nəzəri məqalələri neçə illərdir ki, respubli-

BƏYBALA ƏLƏSGƏROV

ELÇİN - 60

"Qarr-Poliqrafiya" nəşriyyatında xalq yazıçısı Elçinin anadan olmasının 60 illiyi münasibətilə metodik vəsait çapdan buraxılmışdır. 62 səhifəlik bu nəşr Elçin yaradıcılığının mədəni-maarif müəssisələrində təbliği üçün nəzərdə tutulmuşdur. Vəsaitin müəllifi Bəybalə Ələsgərov, buraxılışına məsul Leyla Qafurova, redaktoru Dilsuz, nəşri Qoşqar İsmayilovdur.

kamızdan kənarında da çap olunur. Onun h. Cavid, V. Şekspir, N. Nərimanov, Ü. həcibəyov haqqında elmi məqalələri, "Azərbaycan bədii nəsrinə ədəbi tənqid", "Tənqid və ədəbiyyatımızın problemləri", görkəmli Azərbaycan tənqidçi və ədəbiyyatşünasları haqqında "Fikrin karvanı", "Klassiklər və müasirlər" kimi elmi-nəzəri kitabları maraqla oxunur. Bundan əlavə "Üzeyir həcibəyovun publisistikası", "Üç qəhrəman qəhrəman", "O işiq əsla sönməz", "Dəyişməzlik", "Cəfər müəllim", "Tənqidçinin "məni" və tənqidin problemləri", "Xalq xidmət əzmi ilə", "Mərđlan" və s. əsərləri də diqqəti cəlb edir.

Bu gün Elçin Azərbaycanın milli mənəviyyatını və ədəbi-mədəni mühitini müəyyən edən şəxsiyyətlərdən biridir, onun dövlətçilik və bədii yaradıcılıq fəaliyyəti bir-birini ahəngdar şəkildə tamamlayır.

Bu günlərdə görkəmli yazıçımız Elçinin anadan olmasının 60 illiyi tamam olur. Azərbaycan Respublikasının prezidenti heydər Əliyevin fərmanı ilə Azərbaycan ədəbiyyatının inkişafındakı böyük xidmətlərinə görə Elçin İlyas oğlu Əfəndiyev "İstiqlal" ordeni ilə təltif olunmuşdur. Çoxsaylı oxucularımız adından yubilyarı ürəkdən təbrik edir, ona uzun ömür, möhkəm cansağlığı, yeni-yeni yaradıcılıq uğurları arzulayırıq.

Bəybalə ƏLƏSGƏROV.

Московские лезгины

УЧЕНЫЙ ИЗ ТАГИРДЖАЛА

Исламов Бахрам Исламан хва родился 27 июня 1950 года в селе Верхний Тагирджал Кусарского района. После окончания сельской школы в 1967 году поступил на лечебный факультет Азербайджанского Государственного медицинского института им. Н. Нариманова и в 1973 году окончил его с отличием. Как перспективный сотрудник был направлен в НИИ клинической и экспериментальной медицины МЗ Азербайджанской ССР, где работал врачом анестезиологом-реаниматологом. В 1979 году успешно закончил аспирантуру при ИССХ им. А. Н. Бакулева АМН СССР и защитил диссертацию на соискание ученой степени кандидата медицинских наук.

С 1979 года он работал в Институте биологической физики АН СССР, а с 1991 г. в Институте теоретической и экспериментальной биофизики РАН. Б. Исламов является одним из создателей перфторана ("Голубая кровь"). Он был старшим научным сотрудником лаборатории медицинской биохимии и биофизики ИБФ АН СССР и возглавлял группу по экспериментальному изучению перфторуглеродных сред и их компонентов.

Успешные эксперименты Б. Исламова способствовали созданию и успешному выполнению Государственной целевой научно-технической программы ОЦ.042.

Полученные им результаты имеют большую теоретическую и практическую ценность для различных областей медицины. По результатам исследования им защищена докторская диссертация. Он многократно выступал с докладами на международных научных форумах. Является автором более 100 научных публикаций. Под его руководством защищены несколько кандидатских диссертаций.

С 1991 года он возглавляет сектор медицинской биофизики Института теоретической и экспериментальной биофизики РАН и одновременно является ведущим научным сотрудником

Российского Федерального научно-практического центра традиционных методов диагностики и лечения.

В 1983 году на конкурсе научных работ ИБФ АН СССР работа Б. Исламова была удостоена первой премии.

Постановлением Правительства РФ от 17 марта 1999 г. Б. Исламову присуждена Премия Правительства Российской Федерации.

В 2000 г. он включен в список ведущих ученых мира.

В 2002 г. стал номинантом Первой национальной премии лучший врач России "Призвание".

В 2002 г. включен в список ведущих ученых мира Международного биографического центра в Великобритании.

У Бахрама Исламова трое детей: Эльхан, Севда и Джамиля. Он и его жена Хадия гордятся тем, что дети у них умные и трудолюбивые. Все трое студенты 1-й Московской Медицинской Академии.

Самира БАБАЛИЕВА.

"SAMUR" QƏZETİNİN BAŞ REDAKTORUNA "SÜLH" MÜKAFATI

Bu yaxınlarda helsinki Vətəndaş Assambleyasının Azərbaycan Milli Komitəsində "Sülh" mükafatının təntənəli təqdimat mərasimi keçirilmişdir. Həmin mükafatlara respublikamızın hadisələri obyektiv və qərəzsiz işıqlandıran, insan haqlarının müdafiəsində və sülh yaradılığında fəal çalışan jurnalistlə-

ri layiq görülmüşlər.

"Sülh mükafatı" ilə "Sarı gəlin" filminin rejissoru Yavər Rzayev, Internews agentliyinin "Perekrestok" programının aparıcısı Kənan Quluzadə və "Samur" qəzetinin baş redaktoru Sədaqət Kərimova təltif olunmuşlar.

В АДЫГЕЕ БУДЕТ СОЗДАНА ЭТНОГРАФИЧЕСКАЯ ДЕРЕВНЯ

Премьер-министр Республики Адыгея Геннадий Микичуря провел совещание с творческой интеллигенцией, на котором обсуждалась идея создания этнографической деревни - черкесского села -

ния XIX века. Автор идеи выступил Ахмед Шацко, московский предприниматель. По сообщению агентства Regnum, на совещании прозвучали самые разные мнения, но большинство было "за".

Итогом совещания стало решение о создании организационного комитета, который сразу же приступит к работе, то есть к определению места будущей деревни и разработке самого проекта.

СЕМЬЯ ОТРАВИЛАСЬ ЯДОВИТЫМИ ГРИБАМИ

В Ставрополе ядовитыми грибами отравилась семья из пяти человек. Врачам удалось спасти только четырехлетнюю девочку. Семья отравилась бледной поганкой, называемой также "ложными шампиньонами". Пора их созревания в ставропольских степях - август. В самом начале месяца этими грибами отравилась семья из трех человек - никто не выжил. Через несколько дней отравились все члены другой семьи. Медики смогли спасти взрослых, девочка 12 лет скончалась. В природе произрастает 40 видов ядовитых грибов, передает РИА "Новости".

ÜRƏKAÇAN TƏRCÜMƏLƏR

Sadə və təvazökar qələm əhli, Abşeron rayonundakı Xırdalan qəsəbə 1 saylı orta məktəbin rus dili və ədəbiyyatı müəllimi Natiq Səfiyev elmi-metodik məqalələrin, radio-televiziya süjet və verilişlərinin, krossvord, skanvord, çayn-vord, spinoqramların müəllifi kimi çoxdan məşhurdur. İndi o, bacarıqlı tərcüməçi kimi şöhrət tapır. Son illərdə N. Səfiyev bolqar yazıçılarının onlarca nəşri və hekayələrini, yapon yazıçısı S. Xosinin "Kosmosda sirk" fantastik hekayəsini Azərbaycan dilinə tərcümə edib. Həmin tərcümələr respublikamızın müxtəlif qəzet və jurnallarında dərc olunub.

Natiq müəllimin ötən ilin sonunda orta

məktəb şagirdləri və gənclər üçün çap etdirdiyi "Qəribə tütək" kitabını onun tərcüməçilik sahəsində böyük uğuru adlandırmaları. Bolqar yazıçılarının nağıl və hekayələri toplanmış bu kitaba 20 müəllifin əsərləri daxil edilmişdir. Mövzu və tərtibəvi əhəmiyyət kəsb etməsi baxımından əsərlər diqqəti cəlb edir. Nağıl və hekayələrdə oxuculara dostluq, xeyirxahlıq, valideynlərə hörmət, təbiətə, elmə və sənətə vurğunluq, əməksevərlik təlqin olunur.

Digər bir cəhət, tərtibçinin tərcüməçilik bacarığı da diqqəti cəlb edir. Nağıl və hekayələrin dili elə səlis və aydındır ki, sanki onlar Azərbaycan dilində yazılıb. Tərcü-

Bir kitab haqqında

QƏRİBƏ TÜTƏK

QƏRİBƏ TÜTƏK

məçi doğma dilin imkanlarından ustalıqla istifadə edir. Müəlliflərin fikirlərini, onların deyim tərzini, milli koloriti olduğu kimi saxlamağa nail olmuş tərcüməçi bolqar yazıçılarının əsərlərini oxuculara qəlbən sevdirdir.

Fərid FƏRMANOV.

ЧЕШНЕ КЪАЧУ

Цинингатуз Кцларахъайисавацран кьенерикшадардай шумудни сахабар агакьначал. Вишелейгафжегилвирида-лайнигафбалкватна чиреспубликадин институтризкьабулхъанва. Сахурежег-ылримелавуна са кьари диквалэцигна-ва. Кцларавацина патавай сураризса

кьегьалдивичин харжидалди паручлугуна. Сакас диспортдин рекьяй сатурнир кьиле тухудай харживичин хивекьунва. Урусат-дайсахизандичпинхуьруьнвидизкуьмек-дингъиларгъиавуна адалпулрахкьурнава. Имукьварасакцларвидиэлпаталрегъв эцигнава...

КЪУЛ КІАНАРДА

Лацарин хуьруьз физвай рекьин кьерехда авахъзавай и булахдай ништа шумуд агъзур инсанди яд хъванватла. Шагьдагъдин ценце экіяй хъанвай и иер хуьруьхъ галаз танишвал гьа и булахдилай башла-

ни, Тофикан кьуд гьвечлі гада аял зверна халичадал ацукьна. Вирида-лайни чіехида хвешила:

- Им чи бубади хранвайди я, - лагьана.

Гьадалай гьвечліда:

- Чи бубади хуьре мадни кьве булах гуьнгьна хутада.

Гьвечлизамаз чпин бубадилай виклеги-виллинни ватанпересвиллин тарсар кьачузвай и кьуд хцикай гележегда кьегьалар тахуьн мумкин туш, - лагьана фикирна за. Хайи диге, жуван кьул ихътин инсанри, ихътин крари кіанарда.

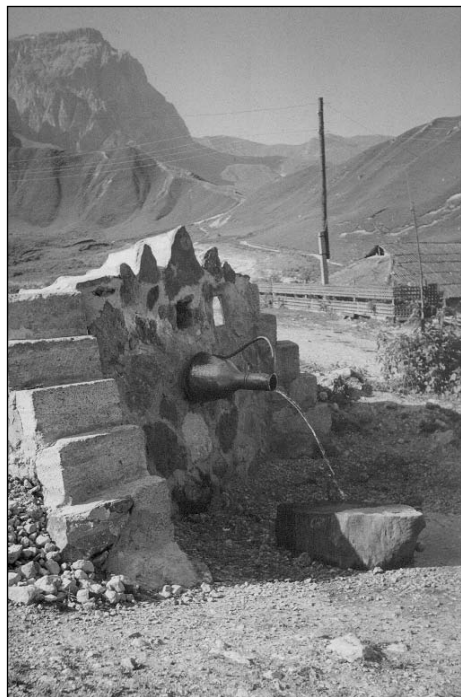
мишзава лагьайтани жеда. И гьилера булах эсиллагъ чир хъанач чаз. Ам вижеваз авадан хъанвай. Элкъурна кванцин цлатунвай булахдин яд кварцй авахъзавай.

Гьа саягьда рекьин кьерехда мад са булах гуьнгьна хтунвай. Булахдин кьвалав, кьапара канвай набататри цуьк акьуднавай. Булахдин кьилик квай тепедал акьатнавай цвेलин тарарин кланик кларасдикай раснавай столни куьсрияр тунвай. Рехъ атана галатнавай бур паталди серин яд хъвана, ял ягьидай вижевай чка тир инаг.

Булахдин мурк хътин кьайи цикай хъвана ам туьхкьурнавай касдиз баркалла лагьана чна. Чи гафар ван хъайи са кьуьзек чав агатна. Ада булахдин мукьув гвай квал кьалурна чаз:

- Кьве булахни гуьнгьна хтунвайди и квале яшамиззавай Тофик Балалиев я. Ам зегьметдал рикл алай кьегьал я. Адан буба Абдулрзани гьа ихътин кьени кьилихрин инсан я. Тофика и кваллахар вичин бубадин тлалабуналди авунвайди я.

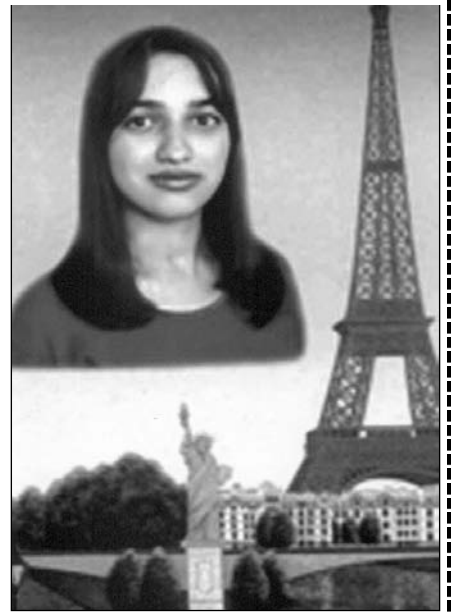
Ахпа ада чаз Тофикан мад са алакьуникай ихтилатна. И кьегьал касди хъсан гамар хразвайди, а гамарин суракьар яргъариз акьатнавайди чир хъайила Тофикахъ галаз таниш хъана чун. Вичи хранвай гамарикай сад гьенел экіягъай кумаз-

СТРАСБУРГДА КІЕЛДА

1999-йисуз Кцлар райондин Яргунрин хуьруьн юкьван мектеб тафаватлувилелди акьалтарна Азербайжандин Гьукуматдин Педагогикадин Университетдин Француз члалан факультетдиз кьабул хъайи Айтен Бабалиевадин твар чи республикадин кьецепатан члалар чирзавай университетрин муаллимрииз сад лагьай йикъалай хъсандиз чир хъанай. Вучиз лагьайтла ада виридалайни гзаф бал кватнай.

Сад лагьайди хьун адет кьунвай Айтена кьуд йисан кьене тарсарай анжах "5" кьачуна. Эхиримжи йисуз француз члалан грамматикадизни практикадиз талукь имтагьанрай, гьакіни дипломдин кваллахдай виридалайни пара бал кватлай Айтена вич сад лагьайди тирди мад гьилера субутна. Вичихъ чіехи алакьунар авай руша вичин муаллим ва профессорилай гьейри Азербайжанда авай Франциядин Посольстводин кваллахдарринни баркалла кьазанмишна. Француз члалал икьван рикл алай, вичин агалкьунрал вири гьейран тир и руша гила са йисуз Франциядин Страсбург шегьерда авай MARC-BLOCH Уни-

верситетда кіелда. Адан спонсорди - Франциядин Посольстводи баян авурвал, Айтена вацра 606,59 евро стипендия кьачуда.

Ваз хъсан рехъ, ви мурадри цуьк акьудрай, Айтен!

ЦІИИ АДЕТ

Кцлара рикл шадардай са кардин шагьид хъана зун. Вичин руш гуьлуьз гузвай зи хайибурукай сада мехьерин гьазурвилер гьен ва рехъ гуьнгьна хтунилай башламишна. Ада вичин кваллин виликай тлуз физвай кьван тур рехъ, гьакіни кваллин рехъ асфальт авуна. Кваллин ви-

лик, рекьел канвай тарарин кланик ацукьун патал куььсрини туькьурна.

- Вуна хупл суваб кваллах авуна, - лагьана за.

- Я абат хийир хъайиди, мехьер пуд кьалай куьтягъ жезвайди я, амма рекьикай элди ара датлана менфят кьачуда. Гьар касди вичин кваллин

кьаншарда авай рекьин члук гуьнгьна хтуртла чи шегьер женнетдал элкьвечни мегер.

Гьа нянихъ свас гьизвай кваллин виликай тлуз физвай рехъни асфальт авунвай.

Ціиийи адет вири кцларвийрин рикляй я ва абуру и кар давамарун кьетл авунва.

ЧІЕХИ МЕЛ

Ихътин мел Чпиррин хуьре сад лагьай гьилер тир кьиле физ. Вирида рикл алаз, чина хвеш аваз кваллахзавай. Пер, керки кьуна хуьруьн кеспидихъ гелкьвенвайбуру пелей гьекъ авахъдалди зегьмет члугвазвай. Хуьруьн мел элдин сувардал элкьвенвай.

Чпирви Агьамурад Рамазанова Урусатдин Находка шегьердай вичин хуьруьнвийрал, дагьларай хуьруьз яд члугун патал 10 агъзур доллар пул рахкьурна лагьай хабарди эл са-садав агуднавай. Вич яргъара аватлани хайи хуьруьн таьсиб члугвазвай, хуьруьнвийрик рикл кузвай, абурун кьайгьуда гелкьвезвай кьегьалди вирибурук руьгь кутунвай.

Хъвазвай цикай дарвиле авай чпирвийрин чіехи мел са вацран кьене кьилиз акьатна. 18 км яргъай - кьваларинни тамарин юкьвай тлуз хуьруьз булахдин яд гьайи югъ - 16-июнь элди сувар хьиз кьейд авуна. Шуршур кьачуна авахъзавай яд акурла бадейри риклин сидкьидай лихшар авуна:

- Ваз Аллагьди яд кьван уьмуьр гурай, чан хва Агьамурад!

Вичин гьалал зегьметдалди кьил хуьзвай Агьамурад Рамазанован и суваб кардин суракъ чи пата-кьерехда авай маса лезгий ривни агакь тавуна жеч. Гьар кьегьалди вичин ватан паталди гьа ихътин кваллахар кьилиз акьудайтла, чи хуьрерал, гадар навай чилерал чан хкведа.

Чин туькьурайди Седакьет Керимова я.

ДЕРЗАЙТЕ, ДЕВУШКИ!

Наблюдать за игрой волейболисток команды "Шахдаг" Кусарского района одно удовольствие. Высокие, стройные, симпатичные девушки, которым по 13, 15 лет, играют так, что невольно становишься болельщиком этой команды. Трудно поверить в то, что команда создана всего лишь 7 месяцев назад.

Однажды увидев превосходную игру юных волейболисток, член городского муниципалитета Нифтали Нифталиев загорелся желанием создать волейбольный клуб. Сейчас президентом юридически оформленного клуба является он сам, делает все для того, чтобы поддерживать спортсменок. В этом ему помогают тренеры С. Байрамов, Ш. Гаджимурадов, Р. Алиханов и И. Пиримов.

На республиканском чемпионате, проходившем в марте нынешнего года, девушки отличились своей хорошей игрой. Среди 15 команд из Баку, Сумгайты, Шеки, Белоканов, Евлаха и Кюрдамира самыми сильными оказались 5 бакинских команд и кусарский волейбольный клуб. Да, лезгинки с первого выступления оставили свой яркий след и заняли шестое место. А в мае стали чемпионками республиканской школьной спартакиады.

Сейчас девушки готовят-

ся к соревнованиям в суперлиге. В октябре-ноябре и феврале-марте пройдут финальные игры лиги. Команды, занявшие призовые места получают шанс участвовать на чемпионате Европы.

Когда наблюдаешь за игрой капитана команды Айсель Агабековой, ведущих игроков Эльвиры Алисмановой, Фирузы Шахбазовой, Тагиры Гусейновой, уверенно думаешь, что эти девуш-

ки не подведут. Севиндж Бекерова, Марина Сардарова, Парвана Мирзахмедова, Сабина Герейханова, Нателла Гаджибалаева, Севиль Бекова, Оксана Шахбазова - это подающие надежду волейболистки.

После успешных выступлений девушек, в Кусарах чувствуется большой интерес к этому виду спорта. Кстати, волейбольная команда мальчиков тоже за-

воевала приз на спартакиаде школьников - они вернулись в родной город с "серебром".

Нифтали Нифталиев с большим энтузиазмом отмечает, что "Шахдаг" единственная сильная команда во всей северной зоне. Но она не имеет нормального помещения для тренировок. Да и находить деньги для поездок на различные соревно-

вания не так-то просто. Пока команда существует благодаря энтузиазму нескольких человек. Помощь команде оказывает только городской муниципалитет, у которого очень бедна казна. А частная клиника "ОКИ" бесплатно лечит всех членов клуба.

Да, кусарские волейболистки, которые с первых шагов привлекли к себе внимание профессионалов, ищут спонсора. Спонсор, вложивший в это дело деньги, не пожалеет. Недалек тот день, когда эти симпатичные девушки принесут нам европейское и олимпийское золото.

Азизрин СЕВДА.

QUSAR BƏLƏDİYYƏSİNİN VOLEYBOL KLUBU MMS

AI Emitent (ödəyən) bank

Adı Qusar BUSB

Kodu 200480

Vöin 470010986

Müxbir hesabı 4828010000

S.W.I.F.T BIK APB AZ 2X

hesab N 2173808000

valyuta hesabı N 21733180100

VÖİN 470021453

БАРИН

Сын профессора бросил работу в столице и уехал восстанавливать русскую деревню

В деревне Артемьево Мышкинского района поселился "барин". Живет он в своем родовом имении, которым владел еще его прадед, и обрабатывает почти 35 гектаров помещичьих земель. Идея выкупить дом пришла в голову Александру Бирюкову 10 лет назад, когда в деревеньке Артемьево была ликвидирована средняя школа, - здание пустовало и потихоньку приходило в негодность. Местные жители тут же окрестили своего нового соседа барином, и теперь уже мало кто называет Бирюкова по имени.

Александр Иванович оставил работу в Москве и уехал в Артемьево восстанавливать поместье. Родители, жена и дети приезжают сюда только погостить. Со всем хозяйством он справляется в одиночку. Летом он нанимает работников и обрабатывает землю. Зимой ремонтирует старый дом. А еще "барин" ездит по окрестным деревням и скупает старинные предметы крестьянского обихода. В его планах - открытие музея русской деревни.

Как полагается настоящему барину, Александр Иванович завел у себя большую псарню. Собаки бегают на воле вокруг дома без привязи и облаивают любого чужака, зашедшего в эти места. Есть в усадьбе и лошади. Мышкинский "барин" несколько лет назад получил второе образование, закончив сельскохозяйственную, и мечтает вывести собственную породу лошадей.

С местными "барин" старается не ссориться - люди сейчас неуравновешенные, есть среди них злые и завистливые. Особо "зарвавшимся" фермерам могут и пожар устроить - в Ярославской области такое случалось.

Чтобы добиться расположения местных жителей, Александр Иванович сделал ход конем. Вернее, всеми конями сразу - стал бесплатно раздавать конский навоз. Окрестные огородники выстраиваются в очередь, чтобы к весне получить телегу дефицитного удобрения. Большая тракторная телега навоза в этих местах стоит

недорого: от полутора до двух тысяч рублей. Так что к "барину" соседи относятся с благодарностью.

Александр Иванович уверяет, что нашел в этой усадьбе себя. Долгими зимними вечерами он остается совершенно один. Все дороги заносит снегом. Единственный способ добраться до большой земли - снегоход. В это время Александр Иванович пишет краеведческие доклады, анализирует собранный летом материал и, будучи дипломированным геологом, готовит доклад о разрушении прибрежных волжских территорий водами Рыбинского водохранилища. О его деятельности прекрасно знают сотрудники Мышкинского краеведческого музея. Но Бирюков пишет не только научные статьи - сейчас он заканчивает большую книгу о русской глубинке, ее жизни, трагедии и терпении. Он считает, что российская деревня возродится только благодаря "новым первопроходцам", влюбленным в родную землю и старающимся возродить давно утраченные традиции.

ВЕЛИКАЯ МАДЕМУАЗЕЛЬ

120 лет назад - 19 августа 1883 года - в ветхой богадельне Сомюра, небольшого в то время городка, раскинувшего свой берег на берегу Луары, родилась девочка, которой суждено было стать одной из самых знаменитых женщин XIX века. Ее имя - Габриэль Шанель. Эта женщина всегда была окружена легендами.

"Непостижимая", "великая", "неистовая" - какими только эпитетами не награждали Шанель еще при ее жизни.

Она никогда не вспоминала о своем прошлом, о своей семье и родителях, стыдясь бедного и убогого детства, сложной юности, полной неудовлетворенных амбиций и разочарований в любви. Маленькая женщина с точной юношеской фигуркой и сильным характером, независимая и целеустремленная, со странным прозвищем Коко - она была новатором моды. Ее творческий путь - от маленькой шляпной мастерской в Довиле до высот модного Олимпа (к концу жизни ежегодный оборот ее дела составлял 160 миллионов долларов) пример того, что может женщина, поставившая целью своей жизни только победить.

Коко любила жизнь и любовь, так много значащую для нее. Среди друзей и поклонников Шанель - самые знаменитые персонажи мира искусства, бизнеса и политики прошлого столетия. Жан Кокто и Сальвадор Дали, Пикассо и Стравинский, великий князь Дмитрий Павлович, просивший ее руки, и Серж Лифарь. Это она, единственная, дала деньги на погребение и памятник Сергею Дягилеву, умершему в одиночестве, болезнях и нищете; это она ответила отказом на предложение руки и сердца герцогу Вестминстерскому со словами: "Герцогам Вестминстерских много, а Шанель - одна!" Это ее в свое время спас Уинстон Черчилль от возможного ареста - как коллаборационистку - за дружбу (и любовь) во время оккупации Парижа между нею и Шелленбергом.

Она могла быть оборотистой и великодушной, была в самой гуще светской жизни, но больше всего на свете любила работать. И здесь слыла настоящим деспотом: могла отхлестать по щекам нерадивую портниху и вконец

замучить своих помощниц многочасовыми примерками, добиваясь идеального впечатления от модели. Была беспоощадно остра на язык и прославилась своими афоризмами, полными юмора и жизненной философии: "Настоящее великодушие выражается в том, как вы принимаете неблагодарность"; "Природа дарит вам лицо в 20 лет, жизнь моделирует его в 30, а в 50 лет вы имеете то лицо, которое заслужили".

Коко и смерть встретила с иронией, словно издаваясь над ней. "Смотри, как умирают", - приказала Шанель своей горничной.

Что оставила потомкам "великая мадемуазель" - процветающий Дом моды Chanel. Ее прекрасные творения - духи "Шанель N 5", "Шанель N 19" - по-прежнему имеют поклонниц по всему миру. Маленькое черное платье, одежда из джерси и костюм из твида с отделкой тесьмой, придуманные Шанель, "живут" до сих пор, как и манера носить много дорогой бижутерии вместе с драгоценностями. Мистика! Но присутствие Шанель в моде ощущается до сих пор. В этом, видимо, заключена великая тайна маленькой мадемуазель.

“САМУР” ДИНИ МЕКТЕБ

“ГЪАКИМ КЪУРБАН: ЯРАТМИШУНРИН СЕРГЪЯТАР”

Цийи ктаб

■ Алай йисан 30-августдиз лезгийрин твар-ван авай кхыраг ва алим Къурбан Акимов (чи эдебиятда адан твар Гъаким Къурбан хъиз гъатнава) дидедиз хъайи 65 йис тамам жезва. 1938-йисуз Дагъустандин Докъузпара райондин Миграгъ Къазмайрин хуьре дунья-

агакъарнавай кхырагдин “Аламат” твар алай ктаб (Магъачкъала, 1965-йис) и жанрайра кхъенвай виридалайни хъсан кватлалрикай сад яз гысабзава.

Гъаким Къурбанан “Марфадин стлалар”, “Свас”, “Жегъилрин пир”, “Женгчияр”, “Лацу марал”, “Чан алай дагълар”, “Лекрын лувар”, “Къисметдин рекъер” хътин повестар чи эдебиятдин къиметлу инжияр я.

Эхиримжи йисара вич романдин устад хъиз сейли хъанвай кхырагдин ирид роман къилди чапдай акъатнава. Адан “Ракъинин муг”, “Яру мяден”, “Ирид чин алай хъур” хътин романрин ктабар чи прозада вакъиадал элкъвена. Гъ. Къурбана вичин тарихдин романра чи халкъдин Къуьчхуьр Саид, Миграгъ Къемер, Къазимегъамед Агъасиев, Абид Эмирасланов хътин къегъал веледрин образар яратмишнава.

Профессор Гъ. Гашарова къейд ийизвайвал, Гъаким Къурбана чи эдебиятда сифте яз документальный повестни роман арадал гъана. Сифте яз роман-трилогия (“Ракъинин муг”) кхъена.

Гъаким Къурбан чи эдебиятдин къилди месэляар ахтармишзавай алим хъизни сейли я. Ада Къуьчхуьр Саидан, Етим Эминан, Миграгъ Къемеран, Лезги Агъмедан, Стлал Сулейманан, Межид Гъажиеван, Гъабибуллагъ Катрухвидин яратмишунриз талукъ макъалаар кхъена чапдай акъуднава. Педагогикадин илимрин доктор Гъ. Къурбана эхиримжи йисара келдайбурув агакъарнавай “Лезги милли проза”, “Лезги зарияр”, “Абдулбари Магъмудов: уьмуьрдин ва яратмишунрин рехъ” ктабар, гъакни 2002-йисуз басма авунвай “Жамидинан сатира ва юмор” эсер чи литература ахтармишунин рекъай члехи вакъиа я.

диз атай Гъаким Къурбанан гъакъайри ва повестри гъеле алаатай виш йисан 60-йисара чи прозадиз цийи нефес гъана. Гуьгъунин йисара ада чи эдебиятдик члехи тир пай кутуна. Гъа и месэла фикирда къуна профессор Гъ. Гашарова кхырагдин яратмишунриз талукъарнавай къилди ктаб (“Гъаким Къурбан: яратмишунрин серъятар”, Магъачкъала, 2003-йис, урус члалалди) басмадай акъуднава.

Цийи ктабда авторди Гъ. Къурбанан новеллайрикай, гъакъайрикай, повестрикай ва романрикай ихтилатзава. Вишдалай гзаф гъакъаярни новелляар келдайбурув

Мергем, Махай, Мезбура, Мартвиса, Сентвиса, Январат, Тамазер, Арчал, Устанай, Бислан, Иридали, Цару, Цуьквер, Ирим, Инделиф, Гъвейибег, Чадумагъа, Барзухан, Бегман, Муьшкьюрали, Мейбуллагъ, Гевилагъа, Униумин, Манакан, Чаклан, Базакъ, Харбент, Перида, Секинат ва мсб.

Идионимар инсанрин махсус тварариз лугъуда. Гъар девирди вичиз хас идионимар арадал гъида. Вахтар алатунивай абурукай са бязибур дегиш жеда. Алаатай асирда ихътин лезги тварар арадал атанва: Миланат, Жейранат, Маркъуят, Жейранса, Милонат, Лезгина, Лезгият, Уьлкверат, Некъият, Суваржат, Жулера, Назафен,

Къез чидани?

ЦИЙИ ИДИОНИМАР

Кел тавурдан акъул цун тавур ник я
Лезги халкъдин мисал.

НАБАТАТРИН ТИВАРАР

Играмиредакция! Чирайонда дарманпаталдина бататар гзафни гзаф ава. Ингъе, чазабурун лезгидал дитварар чизвач. Я мектебдани чазабур чирзавач. Сабязик сариина бататрин тварарурусдалдилугъуз ва. Месела: астрагал, чабрец, девясил, ноготки, чистотел ва мсб.

Квехъумкинвилераватла, гъаихъ-

МЕЙРАМ

(1932-2000)

■ Мейрам Сайидан руш Ибрагъимова Кцлар райондин Зинданмургърин хуьре дидедиз хъана. Руш ирид яшинда аваз адан диде рагъметдиз фена. Вичин цуд йис хъайила Мейрама буба дяведиз рекъе туна. Ялгъуз руш чпин къваллиз тухвана хуьз клан хъайи мукъва-къилибуруз ада уьткъемдаказ жаваб ганай:

- Квал-югъ туна зун санизни фидайди туш.

Хайибур гъикъван алахънатлани, аял рекъиз гъиз хъаначир. Адан:

- За бубад къвалин экв тухуьнлиз тадач, - лагъай гафари хуьруьнвийриз клевелай эсернай.

Гъа йикъалай вичин халади хъиз вири хуьруьни адаз веледрин виляй килигнай. 10 яшда аваз Мейрама виридахъ галаз къуьн-къуьне цан цанай, гвен гвенай, малар хвенай, гуьлуьтар хранай. Гъа ик! руша мектебда тарсар клелунни рикелай алудначир. Дяве куьтыгъ хъайила адаз бубадин члулав хабар агакънай.

Мейрам етимвиле, кесибвиле, четинвиле члехи хъана. 17 яш тамам хъайила хуьре ам къван иер руш авачир. Вичин акъуллувилелдини камаллувилелди вири гъейранарзавай ада. Чида къван члалар вуч тир руза! Са ялце цудралди баяд тукъуьрдай ада. Абуриер ванцелди аваздалди лугъудай. Мел-мехъерар ам галачиз къиле фидачир. Мейрама “Перизада” дал илгидайла виридан чина хъвер къугъвадай.

Вичи мектебдин ирид лагъай синиф куьтыгъай иервиллин тахтуна авай рушан раklar илчийри гатаз башламишна. Рушан рики Къарабег къунай. Мехъер авуна чпис къвал-югъ тукъуьрай жегъилриз 5 хвани 2 руш хъанай. Дарвилерай акъатна колхоздин седридин ацлай къваллиз свасвиллиз атай Мейрама кесибар рикелай ракурдачир. Акваз-такваз етимризни дарвиле авайбуруз куьмек гудай.

Яргъалди Зинданмургърин хуьруьн мел-мехъерин абуру хъанай Мейрам. Лейлифер, Къенидад ва Назпери адаз агатайла хуьр ацудай. Абуру дуьтар тукъуьриз гуьжетунрални илгидай.

Эгъ, хур баядривди ацланвай и бадейри гзаф манияр чпихъ галаз тухвана. Ингъе, Мейрам бадедин баядрикай са къадарбур адан хтул шаир лезги Бегълулавай кхъена чна.

МЕЙРАМ

Тавдин къваллиз экв аватун Ам чилевай гебедавай я. Садакайни бейкеф туш зун, Кар къун залум дидедвай я.

Гъаркъуь рехъди зи яр фида Баяд лугъуз, баяд лугъуз. Экъеч! Эсли, силесардиз, Дад я Керем, кая лугъуз.

Куьре пата цав рахада, Яраб ана къвазаматла? Заз яргъарай хабар къвезва, Яраб ярдиз тлазаматла?

Гъар бахтатар гатфарихъди Яр къарибдиз фена жеда. Я цуькверив дигаи яйлах, Вун акурла рик! ишеда.

Билбилри хуп! гъарайзава, Хеб алахъай бередилай. Руш дакландаз гайи буба, Физва мад зун дуньедилай.

Пенжеридай гар атана, Лемпедаллай шуьше хана. Сагърай лугъуз яр атана, Байбутди хъиз рик! атлана.

Цавай фидай вили лифрен, Къариб юлдаш зун я валлагъ. Зун дуньядал пара кайд я, Заз женнетда пай тур аллагъ.

Зун къизилгуьл, вун мулдин цуьк, Чун сад-садав мус агакъда? Зун цай хъана, вун лацу нафт, Къведни санал куз алахъда.

Къацу багъдин агъа къиле Уьзуьмд тегъенг къвахвада. Зи гъил вуна къамир гъиле, Несиб жедай са вахт ава.

Чун ханадин къакъундив гваз Пенжеридай ич атана. Яр диз дустар паравайд тир, Илчивиле вич атана.

Къацу тулал яру цуьквер Атлузвайди Ханагъа я. И харапла хуьруьн къене Ярдив рахан къадагъа я.

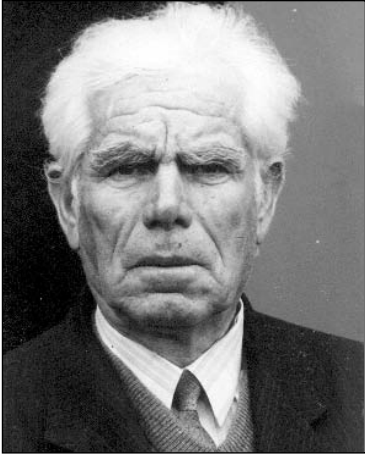
Марфар къавада тилер-тилер, Куьцлуьрмир на махпурд цвелер. Къекъуьрзаван цару вилер? Ви буйдиз кый гъакъван иер.

Чистотел	- гъетрен цуьк, матлан цуьк
Хмель обыкновенный	- терефул
Ятрышник пятнистый	- кукупл накъвар
Пастушья сумка	- тегъмезхан
Донник лекарственный	- ткъар (такунар)
Мать и мачеха	- тленгитар
Тысячелистник	- адетдин
Хвоц полевой	- балкландин тум (ваклан тум)
Солодка голая	- биян
Бессмертник песчаный	- цмин

АТНА ХЪФИЗВАЙ МУГЪМАН Я УЪМУЪР...

РИКИЕРА АМУКЪДА

Вичин несилдин лап хъсан векил-рикай тир Юсиф Гъажиеван тивар келдайбуруз хъсандиз чида. Азербайжан чалалди "Эбеди маяк", "Региатвал тийижир виждан", "Цуьк пайзавай диде", "Индира Ганди", "Ивид леке алай дагълар" хътин тиварар ганвай ктабар хъена басмадай акъудай, келдайбурун риклериз чимни экв гайи Юсиф муаллимди алай йисан июлдин вацра вичин дубня дегишарна лагъай хабарди ам чидай вирибурун риклер къарсуна. Ватан патал, жуван хайи эл патал гъакъисагъвилелди зегъмет члугур адахъ инсанар вичел желбдай

сирлу къуват авай.

1925-йисуз Кцлар райондин Хылерин хуьре дидедиз хъайи Юсиф Мегамедан хва Гъажиеван хиве гзаф четин ва жавабдар кваллах гъатнай. Юкъван мектеб куьтягъна Къубадин Педтехникумда келай, гуьгъуьнлай институт акъалтарай Юсиф муаллимди гзаф йисара жегъил несилдиз чирвилер ва тербия гун вичин намусдин кар яз гъисада. И кар къилиз акъудун патал ада вири алахъунар авуна, гзафни-гзаф зегъмет члугуна. Яргъалди Хылерин юкъван мектебда муаллимвиле ва директорвиле кваллахай Ю. Гъажиев са шумудра квенквечи хъиз республикадин талукъ министерстводин грамотайриз лайихлу хъана.

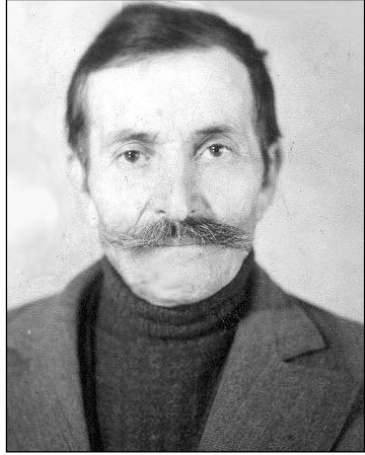
Фадлай Азербайжандин Хъырагрин Кваталдик квай Юсиф Гъажиев республикадин муаллимрин VIII ва хъырагрин IX, X съездрин иштиракчи хъанай ва гуьгъуьнлай а мярекатар рикел хкай ада са шумуд макъалани хъенай. Кар алакъдай тешикатчи ва пешекар яз адан зегъметдин агалкъунар са шумудра къейд авунай.

Юсиф муаллимдин экъу къамат адахъ галаз санал кваллахай, ам чидай вирибурун риклера гъамишалух яз амукъда. Рагъмет хъурай вичиз.

"Самур" газетдин коллектив.

ГЕЛ ТУР ШАИР

Ада вичин са шиирда икӀ хъенай: "Мерд итимри чпин гел, Эл паталди таз фида". Вични гъа икӀ, эл паталди гел туна фена. Чи вири зурба шаирар хъиз, четин къисметдин сагъиб хъайи Къудрат Кибечханан хва Велиханован (Къилегъ Къудратан) рикӀ акъвазвай югъ - 2003-йисан 26-июнь халкъдин рикелай садрани алатдач. Мегер ихътин къегъал шаирдин рикӀ акъвазнава лугъуз жени? Шаир Къудрат "Чалар лугъуз алахъайд я лап дерин, Элдин юкъва суьгъбетардай лап ширин". Иисар къвез алатда, амма адан дерин чалар халкъдин рикелай садрани алатдач.

1922-йисуз Кцлар райондин Кылегърин хуьре дидедиз хъайи, жегъил чавалай поэзиядив эгечлай Къудрат Велиханован шаирар сифте яз Дагъустандин Усугъчай райондин газетдин чинриз акъатнай. Гуьгъуьнлай адан лирикадинни сатирадин шаирар "Кцлар", "Самур" газетра ва альманахра чап хъана.

1942-йисуз Ватандин Чехи дяведиз феи Кылегъ Къудрата душмандихъ галаз къегъалвилелди женг члугунай ва адал вад хер хъанай. Ятлани Къудрат хайи хуьруьз дяве къилиз акъудна, хурал орденарни медалар алаз хтанай. Лежбер касди дяведилай гуьгъуьнин йисара колхозда ва 1964-йисалай совхозда фялевиле кваллахна. Гъалал зегъметдив къил хвейи Къ. Велиханова яргъалди никлера тумар цана гад кватлайвал, инсанрин риклерани шаирар цанай. Амма адахъ вичи цайи чаларин гад кватлай, са ктаб хъайитлани чагдай акъуддай мумкинвилер хъанач. Вич гзаф такабурулу ва мерд инсан яз, ам куьмек тӀалабурун патал са нин ятлани раklarихъ фенач...

Кылегъ Къудрат илгъамди лигмарнавай, вичин царар була хъиз авахъзавай халисан шаир тир. Чи поэзияда вичин гел тур агъсакъл сеняткар халкъдин рикел гъамишалух яз, гъа икӀ аламукъда. Рагъмет хъурай вичиз.

"Самур" газетдин коллектив.

О, НӘСІВ İNSAN İDİ

Közəl əməlləri, xeyirxah işləri ilə tanınmış bir insanın dünyadan köçməsi çoxları üçün ağır itkiyə dönür. Belə adamlar son mənzilə yola salınanda sanki dünya boşalır. İllər ötdükcə onların yoxluğu hiss olunur, nəçiblikləri xatırlanır. Yaxşı adamlar ölümlərindən sonra da yaşayırlar.

Əli Əliyevin ölümü də onun ailə üzvləri, doğmaları, həmkarları və tələbələri üçün ağır itki oldu. Səmimi, mehriban, qayğıkeş insan olan, alicənablığı ilə hamının dərin rəğbətini qazanmış bu insanı son mənzilə yola salanlar ürək ağrısı ilə onun nəçibliklərindən söhbət açırdılar. Əliyev Əli Siracəddin oğlu 1927-ci ildə Qusar rayonunun Ukur kəndində anadan

olmuşdur. Hələ uşaq ikən atasını itirən, boynuna anasını və üç kiçik bacısını himayə etmək qayğısı düşən Əli zəhmətkeşliyi və elmə olan böyük məhəbbəti ilə seçilir. Kənd 7-illik məktəbini bitirib Quba pedaqoji məktəbinə daxil olur. 1943-1946-cı illərdə Qusar rayonunun Yasab oba, sonralar isə Xaçmaz rayonunun Yalama qəsəbə məktəbində müəllim kimi fəaliyyət göstərir.

1958-ci ildə Azərbaycan Dövlət Universitetinin fizika-riaziyyat fakültəsini bitirib Azərbaycan EA kimya institutunda elmi işçi vəzifəsində çalışır. 1965-ci ildə dissertasiya müdafiə edib kimya elmləri namizədi elmi dərəcəsi aldıqdan sonra 1966-cı ildə müsabiqə yolu ilə Azərbaycan İnşaat Mühəndisləri Institutunun fizika kafedrasına baş müəllim vəzifəsinə keçmişdir. 1975-ci ildən ömrünün sonuna kimi həmin kafedrada dosent vəzifəsində çalışmışdır.

Əli müəllim gözəl ailə sahibi idi. 7 övladına ali təhsil vermişdi. İki oğlu ataları kimi elm yolunu seçmiş, biri kardiologiya, o birisi isə fizika sahəsində dissertasiya müdafiə etmişdir. Vijdanlı alim, gözəl pedaqoq, alicənab insan olan Əli Əliyevin işıqlı xatirəsi onu tanıyanların qəlbində yaşayacaqdır. Allah rəhmət eləsin!

"Samur" Ləzgi Milli Mərkəzinin İdarə heyəti və Ağsaqqallar şurası.

ГАФАЛАГ

диба - парча

лабада - жаңдум

луьз - хурх, къурунчи

легье - дуру хурх

муьхц - самарган, къуру веък кватлдай сарай

калал - паквар къурурдай затл

киж - мел

къириб - душаб

пампили - перпилаг, лилибан

пикл - кларасдикай раснавай, къуьл,

дугъуь ва маса ризкъияр кватлдай затл

чупазар - тутар

шилекан - банд

цлангур - шприц

ДИҚҚӘТ!

"Samur" qəzeti redaksiyasında üç dildə pullu redaktə mərkəzi yaradılmışdır. Sifarişlər qəbul olunur.

Qəzetdə pullu elan, reklam, təbrik, başsağlığı yerləşdirmək istəyənlər redaksiyaya müraciət edə bilərlər.

ВНИМАНИЮ ЛЮБИТЕЛЕЙ ЛЕЗГИНСКОЙ МУЗЫКИ

Принимаются заявки на приобретение диска с мелодиями инструментального ансамбля "Сувар".

Для желающих научиться красиво танцевать "Лезгинку" организованы курсы. Уроки ведет профессиональный танцор.

Справки по телефону 32-92-17. (с 9⁰⁰ по 18⁰⁰ кроме субботы и воскресенья)

НИЗ ЧИДА?

Азербайжандин фельдшервилин мектеб акъалтарай и жегъилрин шикил 1939-йисуз члугунвайди я. Абурукай вуж чидатла, чаз хабар це.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

"Samur" Ləzgi Milli Mərkəzinin İdarə heyəti və "Samur" qəzetinin kollektivi Şair həsənova həyat yoldaşı **Mərmər xanımın** vaxtsız vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

"Samur" Ləzgi Milli Mərkəzinin İdarə heyəti və "Samur" qəzetinin kollektivi Məryəm Əlibəyovaya atası **Abdulrəşid Əlibəyovun** vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

"Samur" qəzetinin kollektivi Rəşid Yurquliyevə həyat yoldaşı **Bədürənin** vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

"САМУР"

Главный редактор
Седает Керимова

Адрес редакции:
370146 Баку, Метбуат
проспекти, 529-й квартал,
Издательство "Азербайджан",
этаж 3, каб. № 101.
e-mail: samur83@yandex.ru
www.samur.boom.ru

Расчетный счет
26233080000
1-й Ясамальский филиал
ОУАБ г.Баку
код 200037
ВОИН 130024708

Газета
зарегистрирована в
Министерстве печати и
информации
Азербайджанской
Республики. Рег. № 78

Индекс: 5581

Заказ: 427

Тираж: 2000

Тел: 32-92-17,
320-74-05